

ABVV

Vrede nu!

ABVV-missie in Israël en Palestina

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever

André Mordant
Hoogstraat 42, 1000 Brussel
juni 2005

Foto's

Céline Moreau
Françoise Vermeersch
Pierre Vermeire

Vormgeving

Aanzet / Making Magazines

Foto cover:

In Jaffa, in het 'samenlevingscentrum' van Na'amat, een organisatie van de vrouwelijke leden van de Histradut, komen Joodse en Palestijnse, christelijke en mohammedaanse kinderen samen.

Vrede nu!

Wat kunnen we gaan doen in Palestina?

Deze vraag lag aan de basis van een syndicale ABVV missie.

Vrede kan je maar maken als je met twee bent. Daarom wilden we zowel de Israëlische vakbond Histradut ontmoeten als de Palestijnse vakbond PGFTU. Allebei zijn ze zich bewust van het feit dat een verbetering van de omstandigheden waarin de werknemers – die zij vertegenwoordigen – leven en werken, niet anders kan dan via een rechtvaardige vrede. We danken hen voor hun onthaal en hun medewerking. We danken ook de regionale verantwoordelijken van de Internationale Arbeidsorganisatie IAO en de Palestijnse autoriteiten die op onze vragen wilden antwoorden. Onze dank gaat ook naar de Israëlische Ambassade te Brussel en naar de Belgisch-Palestijnse Vereniging die ons hielpen bij de voorbereiding en de organisatie van ons werkbezoek.

■ ■ ■ Toename van de armoede ■ ■ ■

De militaire uitgaven van Israël wegen op het sociale. Eén derde van de inwoners daar zouden nu al onder de grens van de armoede leven en hun werkloosheidsuitkeringen – die tot de hoogste in de wereld behoorden – worden voortaan na drie of zes maanden geschrapt.

Maar de situatie in Palestina is uiteraard nog dramatischer. Meer dan 60% van de bevolking leeft er onder de armoedegrens en de helft van de jongeren vindt geen werk. Vandaar de noodkreet van de IAO: “de werkloosheid van de jongeren, geconfronteerd met de militaire bezetting, vormt de voedingsbodem voor extremisme en geweld”.

■ ■ ■ De banden tussen de vakbonden uit Israël en Palestina versterken ■ ■ ■

De fondsen die we kunnen vrijmaken op syndicaal niveau zullen dienen om de Palestijnse werknemers te helpen. Onze Internationale Dienst bereidt concrete projecten voor die het beschikbare geld moeten optimaliseren.

Maar het is ook onze vaste wil om onze (kleine) steen bij te dragen aan het vredesproces, door de contacten tussen de Histradut en de PGFTU te bevorderen en door een beleid aan te klagen dat de Israël's en de Palestijnen naar de catastrofe leidt.

De muur die de boeren scheidt van hun land, de kinderen van hun scholen, de zieken van hun hospitalen, maakt het leven van de Palestijnen onmogelijk.

260.000 Palestijnse werknemers mogen niet werken in Israël

Bij de tweede Intifada heeft Israël 260.000 werknemers uit Palestina verboden er nog langer te werken en verving ze door werknemers van de andere kant van de wereld. Histadrut klaagt dit aan. Duizenden Palestijnen werken nog wel in Israël maar doen dit ten koste van urenlange marsen door de bergen om de vele wegversperringen te vermijden. Ze werken er clandestien, aan hongerlonen, zonder enige sociale bescherming en ze lopen elke dag het risico te worden aangehouden.

Het terugsturen van Palestijnse werknemers is één van de eerste oorzaken van de toename van de armoede. Het zeer moeilijke verkeer van mensen en goederen, wat elke economische activiteit zo goed als onmogelijk maakt, is een andere oorzaak.

Palestijnen die naar hun veld of hun bedrijf willen, naar school of naar het ziekenhuis botsen op de 700 check points die de staat Israël opzette. Uren wachten is het resultaat, zonder enige zekerheid of men uiteindelijk zal doormogen of niet. De lange wachttijden tussen de ijzeren hekken vormen een dagelijkse vernedering voor wie er door moet.

De onverdraaglijke muur

De beperkingen voor het vrij verkeer zijn te wijten aan de aanwezigheid van 150 Israëlische “kolonies” midden in Palestijns gebied. Door deze kolonies lopen de wegen die nu verboden zijn voor de Palestijnen waardoor ze grote omwegen moeten maken. De bouw van de muur, de scheidingswand, verergert de dramatische situatie nog meer.

Twee maal zo hoog als de toenmalige muur van Berlijn, heeft deze scheidingswand tot doel, de toegang naar steden in Israël verhinderen van terroristen die zichzelf daar opblazen. Maar die muur dringt ver door in Palestijns gebied, leidde tot de vernietiging van duizenden olijfbomen en scheidde families. Deze muur, die het leven van de Palestijnen nog moeilijker maakt, dreigt een nieuwe voedingsbodem voor extremisme te worden.

Krachten die ijveren voor de vrede bestaan aan beide kanten van de muur. We moeten hen ondersteunen. Vrede gaat ook via ontwikkeling. Met hulp van de IAO heeft de Palestijnse Autoriteit een Fonds opgericht ‘voor werk en sociale bescherming’. We gaan graag in op de vraag van de PGFTU en doen een oproep aan ons land en aan de internationale gemeenschap om bij te dragen aan dit Fonds.

*André Mordant, Voorzitter
Xavier Verboven, Algemeen Secretaris*

Deze muur, twee keer zo hoog als de vroegere Berlijnse muur, zou de komst van terroristen moeten beletten. De muur dringt ver door in Palestijns gebied.

Achtergrondinformatie

Chronologie van een conflict

- **1928 – 1939:** schermutselingen tussen Arabische Palestijnen en joodse inwijkelingen.
- **1947:** plan van de UNO tot opdeling van Palestina – afwijzing door de Arabieren.
- **1948 – 1949:** oprichting van de Staat Israël en eerste Arabisch-Israëliëse oorlog. Israël breidt zijn grenzen uit tot over de scheidingslijn. De Westelijke Jordaanoever wordt bij Jordanië gevoegd, Gaza bij Egypte.
- **1956:** tweede oorlog (Suezkanaal).
- **1959:** oprichting van de Palestijnse Fatah.
- **1964:** oprichting van de OLP (PLO), de organisatie voor de bevrijding van Palestina, waarvan Yasser Arafat in 1965 voorzitter wordt.
Doelstelling: Palestina moet door de Palestijnen zelf en niet door de Arabische regimes bevrijd worden. Na verdreven te zijn uit Jordanië in 1971 vestigt de OLP zich in Libanon, land dat zij moet verlaten in 1983 (Inval van Israël in Libanon, dat sinds 1975 verscheurd wordt door een burgeroorlog; o.l.v. commandant Sharon richt het Israëlische leger een bloedbad aan in de kampen van Sabra en Chatila).
- **1967:** na de Zesdaagse Oorlog bezet Israël de Westelijke Jordaanoever, Gaza en Oost-Jeruzalem plus de Sinai (Egypte) en de Golanhoogvlakte (Syrië).
- **1973:** Egyptisch en Syrisch offensief in een poging om de bezette gebieden te heroveren (Jom Kippoeroorlog).
- **1977:** Israël herenigt Jeruzalem door Oost-Jeruzalem te annexeren.
- **1987 – 1991:** eerste Intifada (Palestijnse opstand) in de door Israël bezette gebieden.
- **1988:** Yasser Arafat erkent voor de UNO het bestaan van de Staat Israël.
- **1993:** vredesakkoorden van Oslo; voorzien in een stappenplan: gedeeltelijke terugtrekking van de Israëlische troepen, opdeling van de Westelijke Jordaanoever in autonome en half autonome gebieden onder Palestijns gezag; verkiezing van een nationale Palestijnse Autoriteit; de kwestie Oost-Jeruzalem wordt uitgesteld.
- **1995:** Arafat wordt verkozen tot president van de Palestijnse Autoriteit.
- **2000:** mislukking van de gesprekken van Taba – begin van de tweede Intifada.
- **2003:** de VS, Europa, Rusland en de UNO keuren een 'routekaart' goed, waarbij in een eerste fase van de Palestijnen geëist wordt dat ze 'de terroristische infrastructuur' ontmantelen en 'zichtbare inspanningen' leveren om een einde aan de aanslagen te maken. Van de Israëli's wordt geëist dat ze geen nieuwe kolonies stichten, de sinds 2001 opgerichte kolonies afbreken, geen huizen meer vernietigen en geleidelijk hun troepen terugtrekken.

Zicht op Jeruzalem, met op het voorplan de Omar moskee met zijn gouden koepel.

Reisverslag

Z A T E R D A G

Laat in de namiddag komen we in Tel Aviv aan. In tegenstelling tot wat men ons gezegd heeft, is er nagenoeg geen controle bij het verlaten van de luchthaven Ben Gourion.

In het hotel trekt een nogal bizarre lift onze aandacht. Een joodse vrouw uit Frankrijk legt uit: "Dit is de lift van de sabbat. Aangezien de orthodoxe joden niet op een knop mogen drukken die een mechanisme in gang zet, stopt deze lift op elke verdieping." Sarcastisch voegt ze eraan toe: "Op die manier moeten ze niet te voet de trappen op. Een akkoordje met de hemel."

Dit is maar één voorbeeldje van de heersende spanning tussen orthodoxe joden en de rest van de Israëliëse samenleving.

Tel Aviv: tussen strand en aanslagen

Het is warm, de zee en de hemel zijn blauw, op het strand heerst een vakantiesfeer. Kinderen eten ijsjes, jongeren luisteren naar luidruchtige muziek.

Een dancing waarvan de voorgevel vernietigd is, valt op tussen de andere gebouwen: er werd onlangs een aanslag gepleegd. Verscheidene jongeren werden gedood. Gewapende mannen fouilleren nu min of meer zorgvuldig de klanten. Deze herinnering aan het geweld zet een domper op de strandgenoevens...

Tel Aviv koestert torengebouwen met ongewone vormen.

Achtergrondinformatie

Israël – Palestina: kleiner dan België

- Israël is 21.000 km² groot (België 30.000) en heeft 6 miljoen inwoners.
- Palestina (De Westelijke Jordaanoever, Gaza en Oost-Jeruzalem) is 7.000 km² groot en telt 3,5 miljoen inwoners.
- De minuscule Gazastrook (365 km²) waaruit Israël deze zomer zijn troepen zou moeten terugtrekken, telt 1.200.000 Palestijnen en 7.000 kolonisten.

Z O N D A G

We maken kennis met de tolk die door de vakbond Histadrut is gestuurd, een jonge joodse man uit Frankrijk afkomstig. Hij draagt een keppeltje en oorlokken, eet uitsluitend kosjer en zal meer dan eens een maaltijd overslaan: onze Israëliëse gastheer zijn duidelijk minder orthodox dan hijzelf. Hij is een en al vriendelijkheid, staat open voor de niet-gelovigen en wil vrede. Maar hij verdedigt ook de kolonies en soms zegt hij verrassende dingen, zo bijvoorbeeld wanneer hij vertelt dat de Palestijnen voor hun waterbevoorrading van de Israëli's afhankelijk zijn. De realiteit is echter genuanceerder: de kolonies hebben zich meester gemaakt van de ondergrondse waterbekkens in de Westelijke Jordaanoever en ze verbieden de Palestijnen putten te boren in het deel van het gebied dat over Israël uitkijkt.

Na'amat: waar joodse, christelijke en mohammedaanse kinderen elkaar leren kennen

Om 10 uur vertrekken we naar Jaffa. We worden verwacht in Mayon Ashalom, één van de huizen van Na'amat, een vrouwenorganisatie die bij Histadrut is aangesloten. Mayon Ashalom is een kindertuin met 50% joodse kinderen en 50% Israëliëse, christelijke en mohammedaanse Arabieren. "Het is een centrum waar de kinderen Hebreeuws en Arabisch leren en waar alle feesten, joodse, christelijke en mohammedaanse, gevierd worden," zegt de directrice, "en het gaat hier veel gemakkelijker dan met de politici." Voegt ze eraan toe. Hoewel de kinderen zonder problemen samen spelen, blijft het

conflict toch aanwezig: we worden ontvangen in een gepantserde kamer, die uitgerust is met gasmaskers, en gebouwd werd tijdens de Golfoorlog.

Die kindertuinen zijn slechts één van de vele activiteiten van Na'amat die ook juridische centra beheert met als doel de positie van de vrouw te verbeteren en het geweld te bestrijden. In Israël, zo vertelt onze gesprekspartner, "zijn meer dan 50% van de werknemers vrouwen. Maar de minister van Financiën, Netanyahu, wil de vrouwentewerkstelling afremmen."

Het is de eerste, maar zeker niet de laatste keer dat het beleid van sociale achteruitgang van Netanyahu fel op de korrel wordt genomen.

Histadrut, minder en minder een economische machtsfactor, meer en meer een vakbond

Op de hoofdzetel van Histadrut ontmoeten we Nawaf Massalha, verantwoordelijke van het internationaal departement.

Hij heeft het over het verlies aan invloed van wat eens een soort stuwende kracht van de staat was, maar waarvan de rol nu meer en meer die van een vakbond wordt zoals we die bij ons kennen: "Omdat we niet tijdig de noodzakelijke rationalisatiemaatregelen genomen hebben, hebben wij onze bedrijven verloren – wij bezaten 23% van de industrie – maar ook onze ziekenhuizen, onze geneeskundige verzekeringen en onze pensioenen. We hebben ook heel veel leden verloren: het aantal is gezakt van 2,5 miljoen tot 800.000!"

Mayon Ashalom: een kindertuin die Israëli's en Arabische kinderen, mohammedaanse en christelijke kinderen opvangt. Ze leren er vreedzaam samenleven.

Dat heeft ons echter niet vleugellam gemaakt. We hebben een algemene staking gevoerd tegen de gemeentebesturen die al sinds zes maanden de lonen niet meer uitbetaald hadde! De leerkrachten waarvan er 4.500 met ontslag bedreigd worden, zullen hoogstwaarschijnlijk ook gaan staken. Het minimumloon bedraagt 700 dollar. Wij eisen 1.000 dollar.

Het land telt 10% werklozen. Onze uitkeringen, de hoogste van de wereld na de Scandinavische landen, werden verlaagd en worden na drie maanden – voor de ouderen na zes maanden – geschrapt. Dat is het beleid van Netanyahu: wie niet werkt, krijgt niets”.

De regering stuurt de Palestijnen terug en laat 300.000 migranten overkomen

“In de periode van de akkoorden van Oslo kende Israël een jaarlijkse groei van 5 à 6%. Sinds de tweede Intifada loopt alles verkeerd.

De regering liet 2 à 300.000 migranten overkomen om de plaats van de Palestijnen en zelfs van de Israëli's over te nemen. Ze komen uit China, Turkije, de Filipijnen... met tijdelijke contracten. Wij willen dat de Palestijnse arbeiders kunnen terugkeren.

Wij hebben goede relaties met de Palestijnen en nog vorige week hebben wij in Brussel, onder de bescherming van Guy Ryder, de algemeen secretaris van het Internationaal Verbond van Vrije Vakverenigingen, het akkoord van 1995 met de Palestijnse vakbond bekrachtigd.

Het zijn de arbeiders die opdraaien voor het conflict en als er geen billijke, rechtvaardige oplossing komt, dan komt het nooit goed.”

“Wij willen een Palestijnse Staat”

Een verantwoordelijke van de vakbond van de openbare diensten, die Sharon een gek noemt, stelt: “In een land dat door het terrorisme getroffen wordt, zijn wij niet beschaamd te zeggen dat wij een Palestijnse Staat willen.

Maar van hun kant moeten ook de Palestijnse vakbonden verklaren dat ze voor de vrede zijn, in plaats van er lippendienst aan te bewijzen.”

Tel-Ashomer, het grootste ziekenhuis van het Midden-Oosten

Later op de dag bezoeken we het grootste ziekenhuis van het Midden-Oosten, Tel-Ashomer, dat 2.000 bedden telt, met een centrum voor traumatologie, speerpunttechnologieën en een kraaminrichting die – vreemd genoeg – ook een hotel huisvest. Het is waar dat jonge moeders het ziekenhuis al moeten verlaten twee dagen na de bevalling, drie dagen bij een keizersnede. Hoewel het land sterk onder de invloed leeft van de religieuze wetten is abortus toegestaan, althans in sociaal moeilijke gevallen.

Bij het buitengaan komen we een jongeman tegen die triomferend het ziekenhuis binnentorst, een reuzengrote ruiker bloemen in de hand. Geen twijfel mogelijk: hij is vader geworden. Menselijke gevoelens zijn universeel...

We vertrekken naar Kyriat Gat en de textielfabriek Polgat. De onderneming kreeg een fameuze klap ten gevolge van de problemen met Marks & Spencer (haar belangrijkste cliënt), de Chinese concurrentie “die 25 à 30% goedkoper produceert dan wij”. Het bedrijf verhuisde zijn productie van herenpakken naar Jordanië en China. Maar de directie blijft optimistisch en spreekt van een “heroriëntering naar Europa en zijn chique markt die echter minder koopt”. Wat ons toch wel enigszins verbaast...

Kyriat Gat: getroffen door de textielcrisis

Kyriat Gat stelde 3.000 werknemers tewerk in de textielsector. Nu blijven er nog maar 900 over en de werkloosheid is torenhoog. Wat niet uitzonderlijk is: “In tien jaar tijd, zegt een syndicalist, zijn er in de textiel

40.000 banen verloren gegaan, bijna 60% van het totale aantal.”

Daarna vertrekken we naar Sderot waar we verwacht worden bij Osem, een producent van “kosjere” voedingswaren (40% van de Israëli's zouden uitsluitend ‘kosjer’ eten). De onderneming, die tot in 1995 een familiale structuur had, werd opgenomen in de groep Nestlé, die 53% van het kapitaal in handen heeft.

De Palestijnse beschietingen van Sderot moeten ophouden!

De keuze van Sderot is niet toevallig: de stad, grenzend aan de Gazastrook, heeft te lijden onder het Palestijnse mortiergeschut. De leden van de gemeenteraad die we in het vakbondslokaal ontmoeten – ze hebben de wereldbijbelwedstrijd waaraan ze deelnamen gelaten voor wat hij was – benadrukken maar één zaak: “de Palestijnse beschietin-

gen met mortiervuur terwijl de kinderen naar school gaan. Die beschietingen maakten vijf dodelijke slachtoffers: drie kinderen en twee volwassenen.”

Onze gesprekspartners zijn verontwaardigd en ook verbitterd: “Tot de tweede Intifada werkten er Palestijnse arbeiders in alle fabrieken en we gingen vriendschappelijk met elkaar om. Telt dat niet langer mee voor hen?”

Weten ze echter dat er ook doden vallen in Palestina, en veel meer dan in Israël? “Ja, want in oorlogen is geen van beide kampen totaal onschuldig.” Ze menen echter dat zij “enkel terugslaan. Jammer voor de verliezen bij de Palestijnen, maar ze moeten het laatste staakt-het-vuren eerbiedigen. De Israëli-sche regering moet ze ontwapenen. Anders, als ze het 's morgens bij het drinken van hun koffie plots in hun hoofd krijgen, beginnen ze Sderot te beschieten.”

Uiteindelijk hebben de inwoners van Sderot maar één, dan nog bescheiden eis: dat de Palestijnen ophouden met hun mortiergeschut “dat onze kinderen doodt en de investeerders op de vlucht jaagt, terwijl onze regio al 18% werklozen telt.”

“Bereid om bezet gebied terug te geven, maar...”

In het vakbondslokaal waar een groot portret van Sharon hangt, vertelt de plaatselijke verantwoordelijke van Histadrut ons dat “hij voorstander van vrede is, wat niet het geval is voor iedereen hier.” Hij is bereid bezet gebied terug te geven, maar verdedigt wel de muur: “Ze lieten ons geen keus met hun wandelende bommen en hij richt minder schade aan dan op hun gebied met tanks binnen te vallen. Als hetzelfde zich in België zou voordoen, zou jullie regering misschien wel op dezelfde manier reageren. Wanneer er eenmaal vrede heerst, kan de muur afgebroken worden. Wij zijn ervan bewust dat hij de haat kan vergroten. Maar het loont de moeite te verhinderen dat onze kinderen voor onze ogen door bommen uiteengereten worden.”

De textielfabriek van Kyriat Gat heeft het zeer moeilijk om het hoofd te bieden aan de Chinese concurrentie.

Na een ontmoeting op de Belgische ambassade in Tel Aviv, die schat dat één derde van de Israëli's onder de armoededrempel leven, vertrekken wij naar Jeruzalem waar we opgewacht worden door Khaled Doudine, de vertegenwoordiger van de Internationale Arbeidsorganisatie IAO, voor Palestina. Hij schetst een weinig bemoedigend beeld van de toestand:

Ontmoeting met de vertegenwoordiger van de IAO

“54% van de inwoners van de Westoever zitten zonder werk. In Gaza is het nog erger, daar klimmen illegalen over de afsluitingen om werk te vinden, wat in Gaza onmogelijk is. Sharon is van plan de Gazastrook in augustus te ontruimen maar als er daar geen banen geschapen worden, dient dat tot niets. Het geweld zal nog toenemen. Het geweld is het gevolg van de armoede, het gebrek aan vrijheid, de moeilijkheid om zich te verplaatsen. De vernielingen zijn niet te tellen, honderden families hebben geen dak meer boven hun hoofd en de internationale hulp ging prioritair naar noodhulp, niet naar ontwikkeling. In die omstandigheden kan je niets opbouwen. Zodra er een probleem is, vlucht het kapitaal!”

Khaled Doudine, die onderstreept dat de PGFTU met zijn 285.000 leden een representatieve vakbond is, heeft het ook over de “negatieve aspecten van de terugtrekking uit Gaza: de Israëlische regering stelt dat er vanaf 2008 in Israël geen enkele Palestijnse werknemer meer geduld zal worden. Dit druist in tegen de akkoorden van Oslo waarin sprake was van 50.000 banen.”

Onze Palestijnse tolk leeft in Jeruzalem. Haar man heeft geen toelating om daar te verblijven en moet dus illegaal langs de muur om tot bij haar te geraken.

De IAO zal de verantwoordelijkheid van Israël aanklagen voor de achteruitgang van de economische toestand in Palestina, ten gevolge van het sluiten van de grenzen, en zal een oplossing in drie delen voorstellen: 1/3de van de Palestijnse werknemers in Israël, 1/3de ter plaatse in bestaande activiteiten en 1/3de in nieuw te ontwikkelen activiteiten.”

“De muur is niet wettelijk!”

“De muur is duidelijk illegaal!” voegt hij er nog aan toe. “Maar trekt de internationale gemeenschap zich daar veel van aan? De Joden en de Palestijnen denken dat ze historische rechten op dit grondgebied hebben. De Joden worden echter meer gesteund dan de Palestijnen.

Je wil over vrede spreken op basis van je eigen opvattingen, maar de anderen doen dit natuurlijk ook. Het enige wat telt zijn de VN-resoluties die spreken van de grenzen van vóór 1967.

Het is niet nodig om daarvoor een wereldoorlog te ontketenen: de meeste landen hebben een hoge graad van beschaving bereikt. Als de Israëlische Staat helemaal geïsoleerd zou staan, dan zou hij misschien meer nadenken”.

Khaled Doudine besluit: “Ik ben niet optimistisch, maar ik heb nooit de hoop opgegeven”.

Achtergrondinformatie

De muur

Dit ‘afscheidingshek’ in aanbouw is een betonmuur (soms een traliewerk) van straks 670 km lang en 8 à 9 meter hoog. Er zijn overal wacht- en schietposten en rond de muur is er een veiligheidszone van soms 100 meter breed.

Het tracé van de muur volgt zelden de ‘Groene Lijn’ (dat is de lijn van de wapenstilstand van 1949) en staat duidelijk op Palestijns grondgebied. Bovendien werden voor de bouw van de muur al 150.000 olijfbomen geroid.

Omdat de kolonisten niet aan de slechte kant van muur willen wonen, is het tracé soms vrij grillig en sluit het Palestijnse dorpen af van de rest.

In Jeruzalem is het ‘hek’ 2,5 keer hoger dan de Berlijnse muur.

Op vele muren staan slogans. Hier een verwijzing naar het getto van Warschau.

Eerste contact met de muur

Voor ons eerste contact met de muur brengt onze Palestijnse gids ons op een weg die enkel door de kolonisten gebruikt mag worden. Ze vraagt ons niet te lang te treuzelen: het is er gevaarlijk. Toch wil ze ons het hotel tonen dat vroeger van haar familie was. Het hotel ligt op de Westelijke Jordaanoever. Ze woont in Jeruzalem, aan de andere kant van de muur. Haar familie is dus geen eigenaar meer van het hotel: een Arabische inwoner van Jeruzalem mag immers niets op de westelijke Jordaanoever bezitten.

Maar dit is niet haar enige probleem: ze is sinds 8 jaar getrouwd met een inwoner van de Westelijke Jordaanoever, die geen toestemming heeft gekregen om zich in Jeruzalem te vestigen. Hij komt dus het land illegaal binnen om bij haar te zijn, met telkens het risico om gepakt te worden.

We verlaten de weg van de kolonisten en rijden langs de muur. Achter de muur staat een lange rij vrouwen en kinderen te wachten aan de doorgang. Zodra de soldaten zich omdraaien, proberen ze naar de andere kant te geraken. Soms lukt het, soms niet.

De ultra's van de vrede

We keren terug naar het centrum van Jeruzalem. We gaan op zoek naar een discrete – uit veiligheidsoverwegingen – ontmoetingsplaats voor alternatieve bewegingen, een plaats waar zowel poëzie als homo's, feministen en pacifisten thuis zijn.

Deze ultra's van de vrede zijn voor de beëindiging van de bezetting en voor de terugkeer van de Palestijnen, die in 1948 uit hun land werden verdreven. Ze willen dat Jeruzalem de hoofdstad van beide naties wordt en dat de kolonies ontruimd worden. Ten slotte zijn ze ook voor gelijke rechten voor de Arabisch-Israëliëse burgers.

Die groep krijgt – vooral sedert de tweede intifada – weinig steun van de Israëlische bevolking. Ze waren bijgevolg heel tevreden om in een recente studie te lezen dat ze 15 % van de bevolking vertegenwoordigen.

Ze eisen collectieve sancties tegen Israël en roepen zelfs op tot het boycotten van zijn producten “tot aan het einde van de bezetting”. Ze organiseren informatieve vergaderingen thuis, verspreiden infomateriaal en nemen nog andere initiatieven. Dit is des te

Achtergrondinformatie

62 % van de Palestijnen en 25 % van de Israëli's leven onder de armoededrempel!

De statistieken in de regio zijn wat ze zijn... De cijfers die we in dit verslag vermelden (en die soms verschillen naargelang van de bron) zijn ruwe schattingen, maar ze schetsen wel een juist beeld van de toestand.

In een persmededeling van 27 mei 2005 spreekt het Internationaal Arbeidsbureau van een werkloosheid van 26 % (40 % voor de leeftijdsgroep van 15 tot 24 jaar) en van een uiterst lage werkgelegenheidsgraad: minder dan de helft van de mannen en slechts 10 % van de vrouwen op arbeidsactieve leeftijd hebben een baan.

Het IVVV (internationaal verbond vrije vakverenigingen) stelt dan weer dat 75 % van de Palestijnse arbeiders momenteel werkloos zijn of niet naar hun werk kunnen gaan vanwege de veiligheidsbeperkingen en dat 62 % van de bevolking onder de armoededrempel leeft.

Nog steeds volgens het IVVV zijn in Israël meer dan 10 % van de mannen en bijna 13 % van de vrouwen werkloos en leeft één vierde van de Israëli's onder de armoededrempel.

Ontmoeting met Palestijnse pacifisten.

meer nodig omdat “de regering erin geslaagd is de bevolking te overtuigen dat alles wat op de Westelijke Jordaanoever gebeurt, voor haar veiligheid is. De muur is *the final touch* en velen geloven echt dat Israëli's en Palestijnen op die manier rustig hun eigen leven zullen kunnen leiden”.

Deze groep vormt misschien een minderheid, maar hun moed is grenzeloos. Om maar één voorbeeld te geven: de groep van Jeff Halper trotseert de bulldozers om zich tegen de afbraak van Palestijnse huizen te verzetten. De bouwvergunningen die de Arabisch-Israëliëse burgers aan de overheid van Jeruzalem vragen worden immers systematisch geweigerd of de behandeling ervan sleept jaren aan. De huizen van de burgers die toch bouwen – ze moeten tenslotte toch ergens wonen – worden afgebroken.

Ze proberen met de Palestijnen – vooral met de Palestijnse vrouwen – te discussiëren, maar door het afsluiten van de gebieden is dit verre van gemakkelijk.

Ze zijn niet echt positief ten opzichte van Histadrut. Volgens hen is het “een zionistische organisatie die bijgedragen heeft tot de oprichting van de Staat”.

Ze geven echter toe dat die vakbond ook ‘valabele mensen’ telt.

Die groep andersglobalisten denkt dat de sociale fora iets kunnen doen voor de vrede in de regio. Ze verwachten van Europa dat het de “clause van de meest begunstigde natie” waardoor Israël met Europa verbonden is, afschaft. Anderzijds moet de Wereldbank – volgens hen – ophouden met leningen toe te staan voor contracten die betrekking hebben op de bouw van de muur.

We verlaten Jeruzalem voor Ramallah, waar de minister van Werk, Hassan Abu Lebdeh ons verwacht. Onderweg ondervinden we geen problemen: we merken amper de wachtposten.

Maar op amper tien minuten tijd is de omgeving veel veranderd. We zijn in de hel beland.

600.000 Palestijnen werken voor 3.600.000 anderen

De minister van de Palestijnse Autoriteit ontvangt ons in zijn bureau. De muren zijn wit. Er hangt een foto van Arafat.

Hij begint onmiddellijk over de hoge werkloosheidsgraad: 21 % op de Westelijke Jordaanoever, 29 % in de Gazastrook. “Als jullie ter plaatse gaan, zullen jullie het zelf wel zien: de mensen leven daar zoals in de middeleeuwen”. Hij wijst op de verslechtering van de situatie “600.000 Palestijnen werken voor 3.600.000 anderen, 1 voor 6 dus. Vóór de intifada was die verhouding anders, namelijk 1 tot 4. Sociale en medische verzekerings zijn hier onbestaande. De werklozen hebben dus niets. De overheid probeert hen te helpen, maar de middelen zijn beperkt, ze kan niet veel doen.”

De minister spreekt spontaan over “de precarie situatie van de werknemers. Ze hebben geen rechten en ze verdienen minder dan de mannen. 16 % van de Palestijnse werknemers zijn vrouwen en ze zijn bovendien het slachtoffer van een dubbele discriminatie: ten eerste zijn weinig arbeidsplaatsen toegankelijk voor vrouwen; ten tweede worden de typisch vrouwelijke functies door de hoge werkloosheid nu door mannen bezet.”

Hij vraagt de Europese vakbonden om “Histadrut te overtuigen de Palestijnen in Israël te laten werken (Histadrut heeft ons gezegd dat ze daar voor zijn) en het vredesproces te versterken”.

Van het ABVV wenst hij steun voor de oprichting van beroepscentra voor geschoolde arbeiders o.m. in Jeruzalem.

Het grafmonument van Arafat

Het graf van Arafat is een ‘verplichte passage’ in Ramallah. Het monument is sober, maar belangrijk in een historisch perspectief. Het graf ligt in een binnenhof van de

Mukata die gedurende jaren zijn kantoor, zijn verblijfplaats en ook zijn gevangenis is geweest. De huizen rond de Mukata zijn verwoest. Een bewijs van de gewelddadige gevechten. Het gebouw waar Arafat zijn kantoor had, werd “met de steun van de Europese Unie” – een precisering die we meermaals zullen horen – heropgebouwd.

De verboden weg voor de Palestijnen

Om 10.30 uur vertrekken we naar Nabloes. Onze chauffeur en onze bus hebben de vereiste vergunningen. We nemen de weg die voorbehouden is voor de Israël’s. Na een uur rijden komen wij aan in Ramallah. We passeren een wegblokkade zonder probleem. Na een halfuur rijden zien we een Palestijnse wachtwagen met waterleidingen. De vrachtwagen moet stoppen bij het checkpoint. De vrachtwagenchauffeur wenst ons meer succes dan hijzelf had. Onze chauffeur beslist om terug te keren en om de Palestijnse weg te nemen die Nabloes met Ramallah in twee uur tijd verbindt.

De weg loopt tussen rotsachtige heuvels waar de zeldzame grassprietjes door de droogte vergeeld zijn. Een kudde geiten graast het weinige gras dat er nog te vinden is. Enkele olijfbomen geven aan het landschap een menselijker dimensie. Af en toe zien we armoedige nomadenkampen.

En plots een bedroevend schouwspel: de Israël’s hebben honderden olijfbomen gerooid.

Alleen de boomstronken blijven over. Waarom hebben ze dat gedaan? “Om de nomaden weg te jagen”, antwoordt men ons.

Onze bus moet rechtsomkeer maken

Onze chauffeur wil de indrukwekkende wachtpost van Nabloes passeren om ons naar de plaats van onze afspraak te brengen, namelijk de zetel van de Palestijnse vakbond PGFTU (Palestinian General Federation of Trade Unions, het Palestijns algemeen verbond van vakverenigingen). Hij heeft de nodige vergunningen, maar stoot op de ‘njet’ van de soldaten met als enige reden: de veiligheid.

We laden dus onze koffers uit de bus en leggen te voet het 200 meter lange stukje weg af, gecontroleerd door Israëlische militairen. De militairen richten hun geweer op de menigte. Dankzij onze Belgische paspoorten geraken wij gemakkelijk aan de andere kant. De Palestijnen hebben het echter niet zo gemakkelijk. Ze worden afgezonderd in een smalle afgerasterde gang waar ze urenlang moeten wachten. Met een beetje geluk kunnen ze straks toch passeren. Zoniet worden ze tegengehouden.

De Israël’s kapt duizenden olijfbomen, de enige rijkdom op die dorre aarde.

Achtergrondinformatie

PGFTU (Palestinian General Federation of Trade Unions)

De PGFTU is de enige Palestijnse vakbond (er zijn er drie in totaal) die lid is van het Internationaal Verbond van Vrije Vakverenigingen (IVVV), waarvan ook de Israëlische vakbond Histadrut en het ABVV lid zijn.

De PGFTU heeft zich altijd ingezet voor de vrede. Ze waren de eerste Palestijnse organisatie die de Oslo-akkoorden ondersteunde.

In april 2005 vond op – initiatief van het IVVV – een ontmoeting plaats in Brussel tussen de PGFTU en Histadrut, waarbij beslist werd om zo snel mogelijk vooruitgang te boeken in het sluiten van een samenwerkingsakkoord. Dit akkoord zou betrekking hebben op belangrijke vraagstukken zoals de toegang van de Palestijnse werknemers op de arbeidsmarkt in Israël, hulpfondsen voor de Palestijnse werknemers, een actie om de uitbuiting van de Palestijnse werknemers te voorkomen en op te lossen...

Beide organisaties hebben hun engagement m.b.t. de ‘routekaart’ herhaald, waarbij gestreefd wordt naar een globale vrede tussen Israël en Palestina, gebaseerd op de aanwezigheid van twee democratische, soevereine en levensvatbare Staten.

Het is vergelijkbaar met de loterij: je wint of je verliest, zonder duidelijke reden.

We worden nadien door de vakbondsverantwoordelijken onthaald. Ze hadden zich geen illusies gemaakt: voor hen was het duidelijk dat onze bus niet zou passeren.

PGFTU is een gastvrije en zeer goed georganiseerde (eerder stachanovistische) vakbond. Wat ook opvalt is, hoe kalm ze er bij blijven. Ze zijn kalmer dan de meeste van ons, die geschokt zijn door de vernederingen waaronder een heel volk gebukt gaat. Toppunt van alles: het zijn onze Palestijnse gastheren die ons aanraden om de instructies van de Israëliische soldaten te volgen.

“We mogen onze olie niet aan Gaza verkopen. Daar moeten ze hun olie uit Spanje invoeren”

Tijd voor een ontmoeting met de delegatie van de PGFTU, onder leiding van zijn secretaris-generaal, Shaher Sae'd. Hij was één van de betogers die wilden beletten dat Sharon de moskee Al Aqsa betrad: “2.000 martelaren, waaronder 300 kinderen. Dit is de oorzaak van de tweede intifada. De Israëli's hebben de 260.000 Palestijnen die in Israël werkten, uitgewezen. Ze hebben 700 à 1000 wachtposten geïnstalleerd. Er zijn geen woorden om deze situatie te beschrijven. Wat wij ook doen, we moeten de toestemming van de Israëli's krijgen. De minister van Onderwijs heeft een Israëliische militair voor hem, die hem zegt wat hij aan de Palestijnse studenten moet leren. De soldaten fouilleren soms zelfs onze ministers.

De werkloosheid is fors gestegen: er zijn 430.000 werkzoekenden en 900.000 Palestijnen leven onder de armoedegrens. In Nabloes leefden 2.800 werknemers van de toeristische sector, nu zijn het nog maar 170. De meeste restaurants zijn dicht.

400.000 mensen werkten in de textielsector, tegen 60.000 nu. De werknemers werken om beurten zodat iedereen toch een klein inkomen heeft.

Hier hebben we niet veel. Alleen olijven. Maar we mogen onze olie niet aan Gaza verkopen. Ze moeten hun olie uit Spanje invoeren. De Israëli's hebben 250.000 olijfbomen gerooid. Sommige dateerden uit de Romeinse tijd. Alles moet in de Gazastrook blijven: de inwoners geven zelfs hun aardbeien en bloemen te eten aan de ezels.

In die omstandigheden is de vakbondswerking uiteraard moeilijk. We proberen de gezinnen te helpen. Eten is een eerste prioriteit, maar onze middelen zijn beperkt. We hebben een manifestatie in Ramallah georganiseerd om meer vakbondsvrijheid te eisen. Begin mei hebben we een congres bijeengeroepen, maar met de verboden verplaatsingen hebben wij dat tegelijkertijd in Ramallah en in de Gazastrook moeten doen.”

“Help ons om de fondsen die ons toekomen, terug te vorderen”

Shaher Sae'd vraagt ons hen te helpen om de fondsen die hen toekomen, terug te vorderen. Deze fondsen worden door Israël geblokkeerd onder het mom dat ze voor het terrorisme zouden kunnen dienen.

Die fondsen, dat is het geld dat de Palestijnen die in Saoedi-Arabië werk hebben gevonden, aan hun familie sturen. Het zijn ook giften van Saoedi-Arabië voor de werknemers die 10 à 15 personen moeten onderhouden.

“Die fondsen zullen gaan naar de families die ze nodig hebben om te overleven” verzekert Shaher Sae'd.

Het ABVV heeft die vraag goed gehoord en heeft al tav. het IVVV, het EVV, de Belgische regering en de Europese Commissie de nodige stappen gezet.

Wetten uit de Westelijke Jordaanoever, wetten uit Egypte ...

Fathi Naser, jurist bij de PGFTU, herinnert eraan dat vóór 1967, de Westelijke Jordaanoever onder Jordanië en zijn wetten viel en dat de Gazastrook van Egypte afhing. Met de Israëliische bezetting is het onmogelijk om die wetten (sommige dateren nog uit de tijd van het Ottomaanse rijk) te wijzigen.

Van bij zijn installatie heeft de Palestijnse Autoriteit gewerkt aan het opstellen van Palestijnse wetten, maar “de meeste van die wetten worden niet toegepast. Er is trouwens nog altijd geen werkloosheids- noch een medische verzekering. Een kleine verbetering toch: het kraamverlof werd van 42 tot 75 dagen opgetrokken. Wat het wetsvoorstel m.b.t. de vakbonden betreft, sommige aspecten ervan zinnen de PGFTU absoluut niet.”

10 % vrouwelijke vakbondsleden, de PGFTU wil 20 % werkneemsters in zijn instanties

16 à 17 % Palestijnse werknemers zijn vrouwen, zij vertegenwoordigen 10 % van het ledenbestand. Maar op zijn (wederopbouw)congres in mei besloot de PGFTU minstens 20 % vrouwen in zijn instanties op te nemen. Dat is dus beter dan in onze eigen vakbond: 40 % van de ABVV-leden zijn vrouwen, wij hebben het over 33 % vrouwen in de instanties.

Meerdere vrouwelijke syndicalisten nemen deel aan het debat. Maar ook in de wandelingen en tijdens de maaltijden kwamen we een en ander te weten:

Vraag: In moslimlanden hebben de vrouwen het sowieso niet makkelijk. Denkt u niet dat hun situatie nog moeilijker wordt ('more difficult') wanneer Hamas nog meer aan invloed wint? Antwoord: “more, more, more difficult!”

Een militante legt uit dat de druk die op haar uitgeoefend wordt, om de sluier te dragen, enorm toeneemt. Ze legt ook uit dat dit voor haar een drama zou betekenen.

Palestijnse meisjes gaan naar school, even goed als de jongens. Onze tolk-begeleider is student aan de universiteit van Nabloes en zegt dat de meisjes daar zelfs in de meerderheid zijn.

“Het is juist” vult een vrouwelijke militante aan “door de tweede intifada nam het schoolbezoek van de meisjes af, maar eerder op de middelbare scholen en minder aan de universiteit.”

We stellen vast dat de studentes die uit de les komen, bijna allemaal gesluierd zijn en bovendien ook de voorgeschreven kledij dragen. Van de vijf vrouwelijke syndicalisten rond de tafel dragen er drie (de oudste) geen sluier, twee (de jongste) wel, maar ze dragen de ‘voorgeschreven’ kledij niet.

Hamas, zo vertelt men ons, gebruikt de religieuze aspecten om de aandacht van de vrouwen te trekken. Onze vrouwelijke gesprekspartners zien met afgrijzen oeroude gebruiken weer opduiken, zoals het huwelijk op 14-jarige leeftijd voor meisjes.

In Bethlehem vertelt Mona ons ook dat voorbehoedsmiddelen niet bestaan, dat op abortus 7 maand tot 3 jaar gevangenisstraf staat, dat er gezinnen zijn met 10 kinderen en meer ...

Jeruzalem

Onder Brits mandaat sinds 1922. In 1948 wordt Jeruzalem verdeeld tussen Israël en Jordanië. Jordanië krijgt het oude stadsdeel (de Arabische wijken uit het Oostelijke stadsdeel), waar zich ook een aantal geschiedkundige monumenten bevinden, zoals de klagmuur, de overblijfselen van de Tempel van Salomon, het Graf van Christus, de Rotskoepel op de Tempelberg, het oudste monument uit de Islam.

In 1967 verwerft Israël de controle over Oost-Jeruzalem en annexeert dit in 1980 (de eenmaking van Jeruzalem).

De bevolkingsaan groei is veel sterker bij de Palestijnen (28% van de bevolking van Jeruzalem op het moment van de annexatie) dan bij de Israëli's. Israël wil echter de huidige ratio (28/72) aanhouden door het aantal Palestijnen die in Oost-Jeruzalem wonen, te verlagen (onder meer door bouwvergunningen te weigeren) en door de oude stad 'te verjoodsen' (via het planten van kolonies).

In het vluchtelingenkamp van Asqar toont een moeder ons een foto van haar twee zonen die door kogels gedood werden op het plein voor de moskee.

Nabloes, de verwoeste stad

Nabloes is een eeuwenoude stad. In de oude binnenstad, die duizenden jaren oud is, vinden we overblijfselen van de waterput van Jacob, waar Jesus de Samaritaanse vrouw ontmoette.

In het oude Nabloes, wilden de kinderen gefotografeerd worden terwijl ze het V-teken maakten.

Onze gastheren zijn fier op deze stad, ze hebben er ons dan ook rondgeleid. Wat een aangename 'reis in de geschiedenis' (en meteen ook de ontdekking van een deel van de roots van onze eigen geschiedenis) had moeten zijn, werd al vlug een soort horrorfilm. De spelende en lachende kinderen die we overal zien, kunnen de oorlog niet doen vergeten, alles herinnert er aan: verwoeste huizen, watertanks volgestopt met beton die de ingang van de straatjes 'ontoegankelijk maken voor de tanks', veel (te veel) huizen met een gedenkplaat ter nagedachtenis van een 'martelaar' (alle slachtoffers van het conflict worden hier 'martelaar' genoemd)...

Maar we bezochten ook de prachtige Turkse baden (meer dan drie eeuwen oud) en een

specerijenfabriek vol zalige geuren waar we graag wat langer gebleven waren ...

Een gat (twee vuisten groot) in een ijzeren deur, ontlokt een grapje: ja, zo kloppen de Israëli's aan, met een bom. Dergelijke zwarte humor over de meest vreselijke zaken, krijgen we vaak te horen.

In het oude stadscentrum zien we Hamas-strijders, het geweer schietklaar, die onze aanwezigheid niet erg op prijs schijnen te stellen. Niet erg geruststellend dus. Maar onze gidsen kalmeren de gemoederen.

"Wij zijn tegen zelfmoord-aanslagen"

Daarna worden wij ontvangen door de gouverneur van Nabloes, Mahmoud Aloul, die het heeft over geweld en armoede: "Wij zijn tegen de zelfmoordaanslagen, wij keuren de moordaanslagen op onschuldige burgers af. Tijdens de eerste jaren van het vredesproces, slaagden wij erin het extremistisch en racistische geweld in toom te houden. Maar de moordaanslag op Rabin zorgde voor een ommekeer.

De vele check-points maken het leven onmogelijk. Ze verhinderen studenten om naar de universiteit in Nabloes (de grootste universiteit op de Westelijke Jordaanoever) te gaan, leraars kunnen hun school niet bereiken, zieken geraken niet tot bij het ziekenhuis, iedereen weet dat dit mensenlevens kost.

De jongste vijf jaar werd de avondklok vaak ingesteld, soms zelfs voor periodes van meer dan 100 dagen. De Israëli'se soldaten kwamen Nabloes binnen terwijl ze schoten in de lucht losten. Hierbij werd een

14-jarige jongen gedood. De volgende dag losten ze schoten, tijdens de begrafenis, er vielen twee gewonden. Chahid, de broer van de overleden jongen, gespte een gordel vol dynamiet om en deed die in Israël ontploffen; een studente deed hetzelfde na de dood van haar verloofde."

Sommigen onder ons zijn verwonderd dat er niet meer reactie komt op die vele vernederingen.

Hierop antwoordt de gouverneur van Nabloes het volgende: "Vier jaar geleden heb ik zelf een kind verloren, gedood door een kogel in het hoofd. Vandaag ben ik bang dat een van mijn overblijvende kinderen, mijn zoon of mijn dochter, een anti-Israëli'se daad stellen. Wij willen gewoon dat onze kinderen leven. Wij proberen de reacties in te tomen, er is een onderscheid tussen de verdediging van ons land en terrorisme."

"In dit conflict", zo gaat de gouverneur verder, "is er een sterke (Israël) en een zwakke (Palestina) partij. Een derde partij is dus absoluut nodig om te vermijden dat de sterke partij zijn standpunten oplegt aan de zwakke. Maar... de VS zijn die derde partij..."

Hij wenst dan ook dat Europa een belangrijker rol speelt in het naleven van de 'routekaart'. Immers, indien er niks verandert, indien Israël zijn kolonisatiebeleid voortzet, de check-points aanhoudt, de muur blijft verder bouwen... zal de vrede steeds meer in het gedrang komen.

"Nabloes telt 60% werklozen, onze stad is van 'economische hoofdstad' tot 'hoofdstad van de armoede' geworden", besluit de gouverneur.

Vakbondsverkiezingen op het gemeentehuis

Palestijnse werknemers in de rij voor de sociale verkiezingen.

Na een eerder onrustige nacht (geweerschoten wekten ons) brengen we in sneltempo een bezoek aan het gemeentehuis van Nabloes, waar de PGFTU syndicale verkiezingen houdt. Er staat een lange rij voor het stembureau.

De vakbond doet wat hij kan: hij organiseert vorming voor werknemers zodat ze hun rechten kunnen verdedigen, tegenover de minister van werk. Maar zo'n 70% van de gezinnen leven onder de armoedegrens, de vakbond organiseert dan ook voedselhulp. Eigenlijk is dit niet zo positief, het raakt de mensen en kwetst ze in hun menselijke waardigheid. Een baan zou veel beter zijn, maar in de huidige context is dit onmogelijk.

Het vluchtelingenkamp Asqar

Onze jonge tolk en begeleider, Waseen Elbeshawe, woont in het vluchtelingenkamp Asqar. Zijn familie is uit Jaffa afkomstig, moest die stad in 1948 noodgedwongen verlaten en vond zijn toevlucht in een van de UNRWA-vluchtelingenkampen. Het UNRWA of United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees is het VN-agentschap voor humanitaire hulp en ontwikkeling voor de Palestijnse vluchtelingen. Het was bedoeld als tijdelijk organisme, maar het is vandaag nog steeds sterk aanwezig: bij het binnenkomen van het kamp merken we dit dadelijk aan het UNRWA-gebouw en het ziekenhuis.

Waseen vertelt ons hoe moeilijk het is om in dit kamp te leven, de mensen wonen heel erg dicht op elkaar, dit zorgt voor problemen. "Als je zo dicht bij elkaar woont, hoor je al wat de burens zeggen en doen, en omgekeerd", vertelt Waseen. Een jongeman die blijkbaar over een sterke morele kracht beschikt, anders was hij niet geworden wat hij is: student aan de universiteit, maar ook en vooral een innemende, hartelijke jonge man.

In de kampen (er zijn er twee en er wonen zo'n 18.000 vluchtelingen) worden we onthaald op welkomstliedjes gezongen door kinderen uit een centrum dat door enkele gezinnen gerund wordt.

Na een rondgang in het kamp begrijpen we beter wat het zinnetje van Waseen betekent: de straatjes tussen de noodwoningen zijn zo nauw, dat je je op bepaalde plaatsen bijna scheef moet houden om verder te wandelen. Op zo'n 'huis' heeft een student (de examens staan voor de deur) het opschrift 'niet storen a.u.b.' geschilderd. Maar hij hoort ons en komt nieuwsgierig buiten om ons te groeten.

Een eind verder staan we stil bij de gedenkplaat ter ere van twee martelaars, gedood omdat ze bij het bezoek van Sharon aan de Al Aqsa moskee stenen gooiden. Een iets oudere vrouw komt buiten, en zegt trots "dit zijn mijn zonen". Ze toont ons hun foto en voegt er fier aan toe dat ze voor Palestina gestorven zijn. Wat kan ze anders zeggen, om haar verdriet niet nog groter te maken?

In Asqar worden we verwelkomd door een kinderkoor.

De oliefabriek van Nabloes is er beroerd aan toe

De oliefabriek van Nabloes werd in 1953 gebouwd, met de hulp van de Hollanders. Ze verschaftte werk aan zo'n 500 arbeiders, vandaag nog aan een 80-tal. Rondlopen in deze eerder verouderde fabriek – de machines zijn van Belgische makelij – is niet zonder gevaar, de grond is met olie doordrenkt en erg glibberig.

De directeur legt ons uit met welke problemen hij te kampen heeft: "De soldaten beslissen of ze onze producten doorlaten of niet. Soms worden onze vrachtwagens dagenlang bij een check-point tegengehouden. Sommige soldaten denken echt dat zijde Minister van Defensie zijn.

De prijzen hier zijn dezelfde als in Israël, waar we zelfs ons water moeten kopen. De lonen moeten hoger liggen dan in Jordanië of Egypte, waar we nog met moeite onze producten kunnen afzetten. Om een product naar Israël te exporteren, moet dit 'kosher' zijn, dit is voor ons niet mogelijk. Als wij een lening willen, wordt ons 17% interest aangerekend."

De directeur zou graag hulp krijgen van Europa, maar voegt er onmiddellijk aan toe dat hieraan een voorwaarde zou moeten worden gekoppeld: namelijk dat vrouwen 10% en gehandicapte werknemers 1% van het personeelsbestand zouden uitmaken, zoals bepaald in één van de jongste Palestijnse wetten (die niet vaak toegepast worden).

Israël installeerde honderden controleposten in de bezette gebieden: om van de ene stad naar de andere te geraken moeten de Palestijnen urenlang in de rij staan, wachtend op toelating om door te mogen. Die toelating hangt af van het humeur van de soldaten.

Ontroerd verlaten wij Nabloes, bij het verlaten van de stad maken wij hetzelfde mee als bij het binnenkomen ervan: onze Palestijnse vrienden worden bij het check-point tegengehouden, ze mogen niet verder; wij gaan te voet door de veiligheidszone, we lopen in tegengestelde richting voorbij de lange rij Palestijnen die wachten op de toelating om voorbij het check-point verder te mogen.

Ik kon niet anders dan verhuizen en aan de andere kant van de muur gaan wonen

We zijn op weg naar Oost-Jeruzalem, onder begeleiding van een nieuwe gids-tolk, Paul Bawalsa, een Palestijn uit Jeruzalem, christen, en daar is hij behoorlijk fier op.

Onderweg wijst hij ons op de kibboetsen en nederzettingen. De meeste zijn op een hoogte gebouwd, zien er uit als een soort fort en steken hoog uit boven de valleien waar Palestijnse dorpen liggen.

Vlakbij de muur toont hij ons zijn vroegere huis en vertelt "het ligt aan de andere kant van de muur. Dat was veel te moeilijk om te gaan werken, ik kon dus niet anders dan verhuizen en aan de andere kant van de muur

gaan wonen. Veel anderen hadden ook geen keus, wat de huurprijzen fiks deed stijgen: eerst betaalde ik 500 dollar huur, nu al 1.000."

Onze bus stopt (ook al is er geen check-point zichtbaar). Er komt een soldaat op de bus en die doet moeilijk, wil ons niet doorlaten, hij begint met Paul te discussiëren. Zijn huidskleur verradt dat hij een Fallacha is (Ethiopiërs die Israël van de hongerdood gered heeft omwille van hun Joodse afkomst). Paul verklaart "deze man is hier nog maar enkele jaren, maar hij kan mij wel verhinderen in mijn vaderland te gaan waar ik wil."

Paul is 68, en kan niet leven van zijn pensioen. Wij stellen hem vragen over zijn arbeidsuren. Maar hij heeft het over zijn 'niet gewerkte' uren en antwoordt dat hij sinds januari vier groepen begeleid heeft en dus 28 werkdagen heeft gehad. De volgende groep verwacht hij pas in augustus.

De intifada: een klap voor het toerisme

Het toerisme in Jeruzalem heeft zwaar geleden onder de intifada. Ons hotel bleef vier jaar dicht en is pas opnieuw opengegaan.

Voor Paul komt er ook iets anders bij kijken: de officieel erkende Arabische gidsen (er zijn er 300, terwijl er 5.000 Israëlische gidsen zijn) komen niet het eerst aan de bak.

Onze gids leidt ons door de oude binnenstad. Jongeren met een rood sweatshirt aan zitten op de Klaagmuur, waar onze rondleiding begint. Scouts? Nee, vrijwilligers van een veiligheidskorps. Ze zwaaien allemaal met een geweer. In de oude binnenstad zien we ook kolonisten met een revolver omgespjt, net sheriffs uit een cowboyfilm.

's Avonds in een bar, praten we met een leraar, die wat over zijn leven vertelt: "Ik ben eigenlijk leraar wiskunde. Ik doe er elke dag 4 uur over om naar school te gaan en heb nog eens vier uur nodig om terug naar huis te gaan. 's Avonds werk ik wat bij in deze bar in Jeruzalem, ik ben hier eigenlijk 'clandestien'. Ik woon namelijk op de Westelijke Jordaanoever en ik mag hier, in Jeruzalem, niet komen werken. Ik riskeer een arrestatie."

We gaan niet naar Gaza

We gaan niet naar de Gazastrook, we zullen deze tweede Palestijnse hel niet bezoeken. Dit stond wel op ons programma, we werden er verwacht, we hadden de nodige toelatingen gekregen ... de Israëliëse overheid trok die echter in, om 'veiligheidsredenen'. Ook al was er voorzien dat er slechts een beperkte delegatie naar de Gazastrook zou gaan, in een wagen van de IAO, toch kon dit niet.

We moeten wel toegeven dat het er in de week van ons verblijf niet zo rustig aan toeging. Er waren namelijk een aantal plechtigheden, onder meer de viering van de oprichting van de Staat Israël; een dag die de Palestijnen op hun manier vieren, namelijk onder de naam 'naqba' (of catastrofe).

Bij de Palestijnse vakbond PGFTU in Bethlehem

Op de zetel van de PGFTU vakbond: "de plaats is klein, maar het hart is groot".

Op weg naar Bethlehem. Een nederzetting in opbouw, net een versterkte burcht, valt onmiddellijk op in het landschap. Het is de bedoeling dat de kolonisten die Gaza zullen verlaten, zich daar vestigen. Ook de muur, die dwars door het landschap kleift, valt op. Bij het binnenrijden van de oude stad, een opschrift: "Warsaw 1943", een verwijzing naar de opstand in het getto van Warschau ...

De PGFTU-vertegenwoordigers uit de regio ontvangen ons in een piepklein lokaal. 'Klein lokaal, maar groot hart', de ontvangst is echt hartelijk.

De secretaris, Mahmoud Abuh Odeh, heeft het over de polemiek tussen voor- en tegenstanders van een eenmaking van de Palestijnse bonden (er zijn er drie); de tegenstanders willen het pluralisme behouden.

Maar hij heeft het vooral over de vakbondsactie, hoe moeilijk het is om een vakbondswerking uit te bouwen in een regio waar mensen met moeite overleven. "We proberen de werklozen te registreren, we helpen ze overleven, of ook het hoofd te bieden aan hun gezondheidsproblemen. We helpen ook diegenen die zelfs hun lidgeld (40 sjekel) niet kunnen betalen, gewoon omdat ze zelfs niets te eten hebben. Dit is gewoon onze plicht. Wij krijgen hulp van de Scandinavische vakbonden, het IVVV en de IAO. Zowat 70% van de Palestijnse bevolking leeft van de buitenlandse hulp, zij krijgen bloem en olie van de UNRWA, ze hebben die buitenlandse voedselhulp echt nodig. Wat geld sparen is voor de meeste gezinnen gewoon onmogelijk. Een koelkast die uitvalt is een ramp, want er is geen geld voor een nieuwe."

"Wij leven nog... maar hoe"

"Van de 30.000 arbeiders uit Bethlehem gaat de helft illegaal in Israël werken. De stad is ommuurd, ze kunnen dus alleen via de bergen weg. Ze vertrekken dan ook rond 4 uur 's morgens en komen pas rond 20 uur terug. Wie gesnapt wordt, krijgt slaag en riskeert gevangenisstraf. Zelf studeer ik rechten, maar ik kan de universiteit maar moeilijk bereiken.

De Israëliëse werkgevers maken misbruik van de situatie. Sommigen betalen geen volledig loon uit, anderen betalen met een cheque terwijl de Palestijnen die bij de bank niet mogen gaan innen ...

De meeste werknemers krijgen zo'n 100 à 250 dollar per maand, illegaal hebben geen recht op een conventioneel loon. Alles hier is erg duur, we moeten alles in Israël gaan kopen: water, elektriciteit, groenten en fruit, bloem, petroleum, ...

In Bethlehem is de werkloosheid hoog. Omwille van de muur kunnen sommige werkgevers de nodige grondstoffen niet meer laten aanvoeren. Om de muur te bouwen, werden terreinen in beslag genomen, hebben landbouwers geen toegang meer tot hun grond ...

In de toeristische sector zijn 90% van de werknemers werkloos, de hotels zijn gewoon dicht. Er is geen oplossing: je kunt de toeristen niet verplichten om naar hier te komen en als er geen klanten zijn, dan blijven de hotels natuurlijk niet open.

In een steengroeve waar 500 mensen werken, zijn er nu nog 30 werknemers: door de muur is transport veel te duur geworden.

Voordien bloeide de export, er werden stenen uitgevoerd naar Israël en naar Jordanië. De weefnijverheid bloedt dood omwille van de concurrentie uit China (waar naar het schijnt zelfs Europa onder te lijden krijgt). Een hemd dat hier vervaardigd werd, kost 10 dollar. Een hemd uit China kost er twee. Iedereen heeft het moeilijk, en zoekt dus wat goedkoper is. Ook Israël door deze concurrentie getroffen, zo werden bijvoorbeeld de vlaggen voor het onafhankelijkheidsfeest uit China ingevoerd.

Ja, zo gaat dat hier, we leven nog, dat wel, maar hoe..."

Het water gaat naar de nederzettingen ...

"De landbouw wordt door droogte geteisterd, maar het water gaat naar de nederzettingen. Ook de gezinnen zitten soms zonder water, de toevoer wordt vaak gewoon afgesneden, één keer zelfs zo dagen lang."

In Palestina en in Israël halen de mensen hun warm water uit een soort tank, bovenop de huizen, verwarmd door de zon. In Bethlehem werd die watervoorraad ook aangesproken, telkens de watertoevoer afgesloten werd. Soldaten beschoten die tanks 'uit vervalg'. Hierover zegt Paul, met zijn zwarte humor, dat er toch ook een positieve kant aan was: de handelaars die tot dan weinig verkochten, konden de stukgeschoten waterreservoirs vervangen.

Er wordt ook over geweld en vredesproces gesproken:

"Wanneer een Palestijn het woord vrede hoort, dan wil hij graag dat men hem uitlegt wat er mee bedoeld wordt" zegt Mahmoud Abuh Odeh "ze zitten in een tunnel en het einde is nog niet in zicht."

's Avonds hoor je over vrede praten; 's morgens ga je een controle voorbij, helemaal iets anders. We hadden een vergunning om het Kerstfeest in Jeruzalem te vieren. Maar de soldaten versperden de doorgang. Toen we hen zegden dat het mocht, dat we het zelfs op TV gezien hadden, antwoordden ze gewoon "tja, dan moet u zich wenden tot de persoon die u op TV zag."

Zelfs Aboe Mazen heeft een vergunning nodig om zich te verplaatsen, laat staan een gewone Palestijn.

Een Israëlische kolonie op de heuvels rond Bethlehem.

Achtergrondinformatie

400.000 kolonisten

In 1967 werd begonnen met de kolonisering van de Westelijke Jordaanoever, Gaza en Oost-Jeruzalem. De eerste kolonies ('nederzettingen' zeggen de Israëli's) werden op strategische plaatsen gebouwd, ter verdediging van Israël. Maar sindsdien werden er, onder invloed van de ultra-orthodoxe milieu's (die geloven dat het hele grondgebied van Palestina een geschenk van God aan de Joden is) zowat overal nederzettingen gesticht.

Vandaag zouden er zo'n 400.000 kolonisten zijn, verspreid over 150 kolonies, vaak gebouwd op grond die van de Palestijnen afgenomen werd. De toegangswegen tot de kolonies zijn voor kolonisten voorbehouden en worden door het Israëlische leger beschermd. Dit verklaart de versnippering van het Palestijnse grondgebied, en verklaart ook waarom de Palestijnen zich zo moeilijk kunnen verplaatsen, ook al vóór de muur er stond.

Jezelf opblazen in een restaurant, dat maakt helemaal geen deel uit van onze mentaliteit

"Jezelf opblazen in een restaurant, dat maakt helemaal geen deel uit van onze mentaliteit. Net zoals alle andere volkeren, houden ook wij, Palestijnen, van het leven, niet van de dood.

De hele wereld roept stop wanneer een kamikaze zichzelf opblaast, maar vliegtuigen die bommen gooien, tanks die een stad binnenrijden, daartegen protesteert niemand meer.

We waren samen in dit kantoor, toen er een raket langs dit venster voorbijvloog" vertelt Mona Joubran. "Het regende schoten, we hadden onder tafel beschutting gezocht, de eigenaar kreeg een kogel in zijn oog. De Palestijnen schoten met geweren, de Israëli's schoten granaten af.

Ik ben tegen aanslagen, onderbreekt Mahmoud Abuh Odeh haar, die hebben trouwens een tegengesteld effect. Eén van de meisjes die zichzelf opblies, was alleen overgebleven, ze had haar hele familie verloren en zou niet verder leven. Wat kun je daartegen doen?

Het is net alsof de hele wereld denkt dat de Palestijnen de atoombom bezitten. De Europese Unie kan tegen Bush niet 'nee' zeggen. Voor ons is de toekomst uitzichtloos, een tunnel zonder einde. Het Israëlische volk wil vrede om in alle rust te kunnen gaan wandelen, om zonder zorgen op vakantie te kunnen gaan. Wij willen vrede, en voor ons betekent dit dat we ons brood kunnen verdienen."

Terug naar Tel Aviv

Vrijdagavond keren we naar Tel Aviv terug, een compleet andere wereld: torengebouwen, gezellige restaurants, statige lanen, waar alles en nog wat te koop aangeboden wordt. Het is er levendig, de voorbijgangers zijn vriendelijk, ze doen hun uiterste best om me de weg te wijzen.

Op de baan langs de zee staan twee bedelaars: een zeer oude man wiens beide benen geamputeerd werden en een andere man die op kranten ligt. In Palestina hebben we geen bedelaars gezien.

Op het zonnige strand spelen jonge mensen met een bal, ze lachen ... Zouden het dezelfde jonge mannen zijn die we gisteren tegenkwamen, in soldatenuiform, bij een check-point, het geweer op de Palestijnen gericht die zich bij zo'n check-point aanbieden?

Zaterdag vliegen we terug naar huis. We nemen het vliegtuig op de luchthaven Ben Goerion. Maar Israël uitreizen is blijkbaar minder makkelijk dan het land binnenreizen. We worden langdurig ondervraagd, alles wordt doorzocht. Een pot honing die in Bethlehem gekocht werd, wekt wantrouwen op. Ook de Palestijnse sjaals die we van de PGFTU kregen, wekken wantrouwen. Maar alles komt in orde.

De reis is ten einde. Nu begint het belangrijkste: in overleg met Histadrut concrete hulpprojecten voor de Palestijnen opzetten.

Hélène Van de Schoor

NAMEN DEEL AAN HET WERKBEZOEK

John Colpaert, Rudy De Leeuw, Benjamin Deman, Anne Demelenne, Cécile Drion, Guy Fays, Baudouin Ferrant, Guy Heyrman, Robert Manchon, Catherine Michiels, Bart Van Malderen, Céline Moreau, Michel Simon, Françoise Vermeersch, Hélène Van de Schoor en Pierre Vermeire.

Bronnen

- persartikelen
- Larousse
- diverse dossiers van de Belgisch-Palestijnse Vereniging, ondermeer “Palestine” en “Une économie asphyxiée”
- “Israël-Palestine, vérités sur un conflit”, Alain Gresh, uitg. Fayard

■ ABVV - missie in Israël en Palestina ■

